
Kyrkomötet
Motion 2014:30
av Dag Sandahl

De odöpta 18-åringarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram konkreta åtgärdsprogram så att de odöpta 18-åringarna får en pastoralt utformad inbjudan till dop.

Motivering

Prosten dr Kjell Petersson beskrev situationen i Svensk Pastoraltidskrift:

Odöpta kyrkomedlemmar är alla de som före den 1 januari 1996 togs upp i kyrkan utan dop, eftersom deras föräldrar var medlemmar i kyrkan. En grov uppskattning är att varje år före 1996 ökade denna grupp med 20 000 personer. Siffran grundar sig på att 1990 tillhörde 89 procent av alla invånare Svenska kyrkan, men endast 70 procent av de som föddes blev döpta. 1996 kan denna grupp ha omfattat uppemot en halv miljon personer, tillhöriga Svenska kyrkan men inte döpta. Eller mer exakt, inte döpta i Svenska kyrkan, eftersom en del döpts i en frikyrka. Ett förhållandevis stort antal döptes i samband med konfirmationen. Sedan kan man anta att de odöpta kyrkomedlemmarna i större utsträckning än de döpta har valt att begära utträde. Men att dessa odöpta kyrkomedlemmar ännu är en stor grupp, flera hundratusen personer, råder knappast något tvivel om.

Sedan den 1 januari 1996 tas barn och vuxna upp i kyrkan genom dop. Detta är huvudregeln. Men det finns också en annan väg, nämligen att bli tillhörig genom anmälan, antingen så att föräldrarna anmäler sitt nyfödda barn, eller att den vuxne själv gör en anmälan att han eller hon vill tillhöra Svenska kyrkan i avvaktan på dop. Enligt uppgift från kyrkokansliet i Uppsala, som tjänstvilligt tagit fram siffran, finns det 671 tonåringar som är odöpta kyrkomedlemmar och som blir 18 år under 2014. Dessa 671 personer har någon gång under sitt liv anmält (genom sina föräldrar) till pastorsexpeditionen att de ska tillhöra Svenska kyrkan. Man kan anta att varje år utökas denna grupp med 400–500 personer. Ordningen som infördes 1996 innebär alltså att man fortfarande kan bli medlem och kvarstå som medlem i Svenska kyrkan hela livet utan att bli döpt. Men i förhållande till den andra gruppen odöpta, de som blev medlemmar enligt de gamla bestämmelserna, är denna grupp liten, kanske i nuläget sammanlagt 10 000 personer.

Enligt kyrkoordningen (19 kap. 9 §) ska kyrkoherden tillskriva de som anmälts som kyrkomedlemmar som barn innan 18-årsdagen:

”Församlingens kyrkoherde ska informera unga personer som tillhör Svenska kyrkan utan att vara döpta om bestämmelserna för kyrkotillhörighet samt erbjuda dopundervisning och dop. Detta ska alltid göras året före 18-årsdagen”. I vilken utsträckning detta skett och sker är oklart. Det troliga är att det glöms bort – på församlingsnivå handlar det kanske om en eller två personer. Dessa odöpta medlemmar finns ju kvar i kyrkan även efter att de fyllt 18 år.

Sedan finns gruppen antecknade. I Matrikel för Svenska kyrkan förklarar man den tredje siffran som anges för varje församling (den första är folkmängden, den andra är antalet medlemmar i Svenska kyrkan) så här: ”det totala antalet antecknade i församlingen. Med antecknad menas t.ex. barn som inte tillhör kyrkan men vars föräldrar gör det eller föräldrar som inte tillhör kyrkan men vars barn gör det”. Denna anteckning regleras av kyrkostyrelsen (kyrkostyrelsens beslut 2009:9 om kyrkobokföring, 2 kap, 2 paragrafen): ”Om barnet inte tillhör Svenska kyrkan ska anges att registreringen har skett i avvaktan på dop eller meddelande om kyrkotillhörighet”. De barn som är antecknade är inte medlemmar och den anteckning som finns om dem (anteckning i avvaktan på dop) och deras föräldrar tas med automatik bort den dag de fyller 18 år. De försvinner då ur Svenska kyrkans register.

Antalet antecknade tonåringar som blir 18 år 2014, födda 1996, är 8 117 personer, enligt uppgift från kyrkokansliet. De är alltså mer än tio gånger så många som de som blivit medlemmar genom anmälan. Dessa antecknade, icke kyrkotillhöriga och icke döpta, är uppskattningsvis en grupp om åtminstone 100 000 personer, förmodligen flera. Att de antecknats beror på kyrkostyrelsens anvisningar där det heter: ”Om barnet inte tillhör Svenska kyrkan ska anges att registreringen har skett i avvaktan på dop eller meddelande om kyrkotillhörighet”. Det är denna grupp som datainspektionen menar inte borde finnas i kyrkobokföringen, eller i varje fall kraftigt reduceras.

Svenska kyrkan menar att det är genom dopet som den enskilde tas upp i kyrkan. Samtidigt finns det, som visats ovan, en stor grupp människor som tillhör Svenska kyrkan men utan att vara döpta – ”i avvaktan på dop”, som det brukar formuleras. Vidare finns inte så få, främst barn och ungdomar, antecknade i de kyrkliga registren. För alla dessa, både de odöpta och de antecknade, finns namn och adress lätt tillgängliga i kyrkobokföringen.

Det är alltså förhållandevis lätt att kontakta alla dessa. Att skicka ett brev är inget större arbete. Man skulle kunna börja ett sådant brev med att nämna att i de kyrkliga registren står adressaten som odöpt, och fråga om detta stämmer. Skulle den tillfrågade vara döpt, även om det inte skett i Svenska kyrkan, är det viktigt att detta antecknas i kyrkoboken. Om adressaten är odöpt kan församlingen erbjuda undervisning i kristen tro och kyrkans lära; en undervisning som kan leda fram till dop.

Om dopet är det viktigt att tala i tid och otid, att påminna varje döpt om dopets stora gåva och att tala om för de som ännu är odöpta hur vägen till dopet ser ut.

Moheda den 9 juli 2014

Dag Sandahl (FK)